

Miljøøkonomisk konference

Finn Udesen
Chefkonsulent
Klima & Miljøteknologi

^a SEGES Innovation P/S

STØTTET AF

Svineafgiftsfonden

Hovedkonklusion

Det Økonomiske Råds sekretariat arrangerede den 18. miljøøkonomiske konference for alle med miljøøkonomisk og miljøpolitisk interesse på Kurhotel Skodsborg den 21. og 22. august 2025. Målgruppen for konferencen var forskere, eksperter, politikere, embedsmænd, konsulenter, praktikere og NGO'er. Konferencen viste, at der findes flere mulige og omkostningseffektive tiltag, som kan hjælpe dansk landbrug til at opnå de store klimamål i 2030 og derefter. En balanceret og målrettet politik er nødvendig for at sikre både klima, miljø og konkurrenceevne.

Formål med konferencen

- At skabe overblik over aktuel politisk-relevant miljøøkonomisk viden.
- At bidrage til informeret politisk og videnskabelig debat på miljøområdet.
- At bygge bro mellem forskellige fagområder og mellem den akademiske verden, eksperter, myndigheder, og private og offentlige institutioner.
- At inspirere det nationale miljøøkonomiske netværk ved oplæg fra internationale eksperter.
- At skabe et rum for miljøøkonomisk diskussion i Danmark og i Skandinavien.

Der refereres fra de to indlæg, der havde størst relevans for landbruget.

Virkemidler – reduktionseffekter og omkostninger

Oplægget diskuterer koblingen til de foreslåede krav og den kommende implementering af et CO₂-afgiftssystem fra 2030.

Aarhus Universitet udarbejder hvert år et katalog over tiltag til reduktion af drivhusgasemissioner fra dansk landbrug. På den baggrund har Styrelsen for Grønne Arealændringer og Vandmiljø (SGAV) bedt Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi, Københavns Universitet, om at udarbejde en analyse af omkostninger og omkostningseffektivitet ved udvalgte tiltag. Denne beregning vil understøtte politiske beslutninger om, hvilke foranstaltninger der skal indføres i de kommende år. Forpligtelsen for landbruget er en reduktion på 55-65 procent i 2030 i forhold til 1990, som det fremgår af landbrugsaftalen fra 2021.

Analyserne omfatter tre hovedområder, nemlig fodringsstrategier, såsom tilsætning af tilsætningsstoffer, stald- eller opbevaringsinterventioner, såsom staldforsuring eller lavdosisforsuring i opbevaring og metanaftbrænding, samt markforanstaltninger som nitrifikationshæmmere. Analysen viser, at mange tiltag har en omkostning på omkring 300-700 kr. pr. ton CO₂e. Nogle tiltag, såsom reduceret jordbearbejdning, kan give økonomiske gevinster, mens den dyreste er nitrifikationshæmmere, som for nogle bedrifter kan have omkostninger tæt på 1.000 kr. pr. ton CO₂e, mens der for andre bedrifter, kan være en økonomisk gevinst. For nogle foranstaltninger, såsom pyrolyse, anses omkostningerne for at være meget usikre, og for mange foranstaltninger, er der betydelige forskelle i omkostningerne på tværs af forskellige typer bedrifter.

Landbrug, arealanvendelse og optimal miljø- og klimapolitik

I takt med at lande, der overholder Paris aftalen fra 2015, gradvist erstatter fossile brændsler med grønne energikilder, har de ikke-energirelaterede drivhusgasemissioner fra landbrug og arealanvendelse tendens til at udgøre en stigende andel af de samlede emissioner. For at nå EU's mål om klimaneutralitet senest i 2050, er der behov for en seriøs indsats for at reducere emissionerne fra landbruget og LULUCF-sektoren i hele Unionen. På den baggrund, har Folketinget besluttet at indføre en afgift på udledning af drivhusgasser fra animalsk produktion, og at omkring 15 procent af det samlede landbrugsareal, skal afsættes til skovrejsning og naturbeskyttelse i løbet af det næste årti, hvilket er et stort eksperiment med ændringer i arealanvendelsen. Indsatsen for at reducere drivhusgasintensiteten i landbrugsproduktionen vil give miljømæssige sidegevinster, såsom reducerede emissioner af ammoniak til luften, miljøet og reduceret udvaskning af nitrat og fosfor til vandmiljøet. Udtagning af arealer til skovrejsning og naturbeskyttelse vil også medføre rekreative fordele, og kan bidrage til at forbedre beskyttelsen af biodiversiteten. På den anden side er politiske beslutningstagere typisk bekymrede for, at en mere aktiv klima- og miljøpolitik over for landbruget vil skabe drivhusgaslækage til lande med mindre ambitiøse politikker.

Der er analyseret på den optimale udformning af klima- og miljøpolitikker over for landbruget og arealanvendelsessektoren, og der tages højde for synergieffekterne mellem disse politikker samt risikoen for drivhusgaslækage. Specifikt blev der analyseret på den optimale og næstbedste klima- og miljøpolitik over for landbruget, når politikerne er forpligtet til et mål for reduktion af de samlede territoriale drivhusgasemissioner, men også er bekymrede for vandforurening, luftforurening, naturbeskyttelse og drivhusgaslækage, samt den generelle forbrugervelfærd. Til analyserne blev der opstillet en analytisk generel ligevægtsmodel af en åben økonomi for at beskrive samspillet mellem planteproducenter, dyreproducenter og fødevarerforarbejdningsindustrien, og samspillet mellem disse sektorer og resten af økonomien. Modellen tog højde for konkurrence i arealanvendelse mellem planteproduktion, animalsk produktion og naturbeskyttelse, forurening af luft og vand, drivhusgasemissioner og drivhusgaslækage via udenrigshandel. Det politiske design, der foreslås af vores model, er næstbedst, da vi realistisk antager, at regeringen ikke har et komplet sæt politiske instrumenter, der ville muliggøre implementering af den bedste ressourceallokering. Regeringen har navnlig ikke et komplet sæt af handelspolitiske instrumenter, der ville sætte den i stand til at imødegå drivhusgasemissioner via alle de forskellige kanaler i udenrigshandelen, og undgå uønskede vilkår for udenlandsk handel, og de deraf handelsmæssige virkninger. Modellen karakteriserer derfor den næstbedste optimale miljø- og klimapolitik over for landbruget, herunder optimal arealanvendelse, samt de optimale CO₂-afgifter på andre sektorer i økonomien. Modellen viser teoretisk, at når alle eksternaliteter og drivhusgaslækageeffekter tages i betragtning, er det næstbedst optimalt at differentiere en drivhusgasafgift på tværs af sektorer, og tillade afgifter på andre emissioner at afvige fra deres pigouvianske niveau (CO₂-afgift), der præcist ville internalisere de miljømæssige eksternaliteter (økonomisk effekt). Der blev opstillet en kvantitativ Computable General Equilibrium-version af vores model, der giver os mulighed for at estimere værdierne af de optimale politiske instrumenter og estimere det velfærdstab, der opstår ved at følge standardforskrifterne for en ensartet

drivhusgasafgift og pigouvianske afgifter på andre emissioner, i stedet for at implementere de næstbedste optimale politiske instrumenter.

Konklusion

Den miljøøkonomiske konference har tydeliggjort, at der er et stort behov for målrettede og omkostningseffektive virkemidler, hvis dansk landbrug skal leve op til de ambitiøse klimamål om reduktion af drivhusgasemissioner frem mod 2030. De analyser, der blev præsenteret, viser, at der findes en række tiltag med varierende omkostninger og effekter, og at der er betydelige forskelle mellem bedriftstyper. Samtidig understreger konferencen, at en optimal klima- og miljøpolitik bør tage højde for både miljømæssige eksternaliteter og risikoen for drivhusgaslækage, og at en differentieret afgift på tværs af sektorer, kan være mere hensigtsmæssig end ensartede afgifter. Det politiske design bør derfor balancere hensynet til klima, miljø, naturbeskyttelse og international konkurrenceevne, og der er behov for fortsat analyse og dialog mellem forskere, myndigheder og erhvervsliv for at sikre, at de valgte løsninger er både effektive og bæredygtige på lang sigt. Konferencen har bidraget til at styrke det nationale netværk og inspirere til nye samarbejder og løsninger, der kan understøtte den grønne omstilling i landbruget.

NAV nr.: 101986

//LATO//

Dyregruppe: Søer, smågrise og slagtegrise
Fagområde: Klima & Bæredygtighed
Nøgleord: Territoriale klimagasser, virkemidler